

Wielowymiarowość współczesnego bezpieczeństwa

ODPORNOŚĆ • OBRONNOŚĆ • ORGANIZACJA

Redakcja naukowa
IWONA SZKUDLAREK

ACTA

SECURITAS
TOM I

STRESZCZENIA / ABSTRACTS

słowa kluczowe / keywords

Lokalne bezpieczeństwo żywnościowe jako element budowania odporności państwa

Food Security as an Element of Building National Resilience

Paweł Giza

iGizmo Paweł Giza

<https://orcid.org/0009-0000-4055-6597>

Streszczenie: Artykuł ukazuje bezpieczeństwo żywnościowe jako istotny element bezpieczeństwa państwa, w tym bezpieczeństwa społecznego. Autor wskazuje, że jakość odżywiania społeczeństwa wpływa na zdrowie publiczne, koszty ekonomiczne z tym związane oraz w dalszej perspektywie zdolności obronne państwa. W warunkach kryzysu system żywnościowy pełni funkcję infrastruktury krytycznej, a doświadczenia wojny w Ukrainie potwierdzają potrzebę jego decentralizacji. Autor podkreśla znaczenie lokalnych, rzemieślniczych zakładów produkcji żywności oraz rolę systemu HACCP jako narzędzia zapewniającego bezpieczeństwo zdrowotne. Wskazuje na konieczność traktowania polityki żywieniowej i lokalnej produkcji żywności jako elementów strategicznych dla budowania odporności państwa.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo żywnościowe, HACCP, odporność, bezpieczeństwo państwa

Abstract: The article presents food security as an important element of national security, including social security. The author points out that the quality of nutrition in society affects public health, the associated economic costs, and, in the long term, the defense capabilities of the state. In times of crisis, the food system serves as critical infrastructure, and the experience of the war in Ukraine confirms the need for its decentralization. The author emphasizes the importance of local, artisanal food production facilities and the role of the HACCP system as a tool for ensuring health safety. He points to the need to treat food policy and local food production as strategic elements for building national resilience.

Keywords: food safety, HACCP, resilience, national security

Inteligentna metropolia w epoce zrównoważonego rozwoju – cyfryzacja, ekologia, gospodarka i bezpieczeństwo

The Smart Metropolis in the Age of Sustainability – Digitization, Ecology, Economy, and Security

Adrianna Łabędzka

AdkaLab Adrianna Łabędzka
<https://orcid.org/0009-0004-9839-8244>

Streszczenie: Celem artykułu jest analiza koncepcji inteligentnej metropolii jako współczesnego modelu rozwoju miast, w którym cyfryzacja, ekologia i gospodarka funkcjonują jako wzajemnie powiązany ekosystem. Autorka przyjmuje krytyczną perspektywę wobec idei smart cities, ujmując ją nie jako futurystyczną wizję czy slogan marketingowy, lecz jako realnie wdrażany kierunek transformacji miejskiej, generujący zarówno potencjalne korzyści, jak i konkretne koszty. Artykuł ma charakter przeglądowo-analityczny i opiera się na krytycznej analizie literatury oraz wybranych raportów dotyczących rozwoju inteligentnych miast. Szczególną uwagę poświęcono napięciom pomiędzy innowacyjnością a bezpieczeństwem infrastrukturalnym, cyfrowym i społecznym. Inteligentna metropolia zostaje przedstawiona jako przestrzeń napięć między innowacyjnością a odpowiedzialnością, efektywnością a inkluzywnością, bezpieczeństwem a prywatnością oraz komfortem życia a ryzykiem wykluczenia.

Artykuł, stanowiący rozwinięcie wystąpienia konferencyjnego, podejmuje próbę zainicjowania dalszej refleksji nad inteligentną metropolią jako jednym z najistotniejszych, a zarazem ambiwalentnych projektów współczesnej urbanistyki. Wywód sytuowany jest pomiędzy afirmacją nowoczesnych rozwiązań a koniecznością krytycznego namysłu nad ich społecznymi i przestrzennymi konsekwencjami, ujmując inteligentną metropolię jako proces otwarty, wymagający dialogu, korekt i świadomych decyzji.

Słowa kluczowe: inteligentne miasta, cyfryzacja, inkluzyjność, zrównoważony rozwój, nierówności społeczne, zarządzanie miejskie

Abstract: The aim of this article is to analyse the concept of a smart metropolis as a contemporary model of urban development, in which digitalisation, ecology and the economy function as an interconnected ecosystem. The author takes a critical perspective on the idea of smart cities, treating it not as a futuristic vision or marketing slogan, but as a realistically implemented direction of urban transformation, generating both potential benefits and specific costs. The article is review-analytical in nature and is based

on a critical analysis of the literature and selected reports on the development of smart cities. Particular attention is paid to the tensions between innovation and infrastructural, digital and social security. The smart metropolis is presented as a space of tensions between innovation and responsibility, efficiency and inclusiveness, security and privacy, and comfort of life and the risk of exclusion.

This article, which expands on a conference presentation, attempts to initiate further reflection on the smart metropolis as one of the most important and, at the same time, ambivalent projects in contemporary urban planning. The argument is situated between the affirmation of modern solutions and the need for critical reflection on their social and spatial consequences, treating the smart metropolis as an open process requiring dialogue, adjustments and conscious decisions.

Keywords: smart cities, digitization, inclusiveness, sustainable development, social inequalities, urban management

Od misji do presji: społeczne uwarunkowania degradacji autorytetu nauczycieli

From Mission to Pressure: The Social Conditioning of the Erosion of Teacher Authority

Dominika Walczak

Szkoła Doktorska Akademii WSB
<https://orcid.org/0000-0003-4069-3553>

Streszczenie: Artykuł analizuje społeczne i systemowe uwarunkowania degradacji autorytetu nauczycieli w Polsce, ujmując je w ramie napięcia między motywacją wewnętrzną wynikającą z poczucia misji a rosnącą presją instytucjonalną. Punktem wyjścia są wyniki badań TALIS 2024 oraz opracowań krajowych, które pokazują deficyt uznania społecznego zawodu, a także wysokie obciążenie stresem i deklarowany negatywny wpływ pracy na zdrowie psychiczne. Zjawiskom tym towarzyszą niekorzystne trendy demograficzne: starzenie się kadry, niski napływ młodych nauczycieli oraz rosnące deklaracje zamiaru odejścia z zawodu. W części teoretycznej omówiono definicje i wymiary autorytetu nauczyciela, prestiż zawodowy oraz profesjonalizm i autonomię nauczycielską, uwzględniając perspektywy socjologiczne, psychologiczne i polityki publicznej.

Część empiryczna syntetyzuje kluczowe wskaźniki TALIS dotyczące stresu, dobrostanu, uznania oraz rozwoju zawodowego i interpretuje je w kategoriach mechanizmów: biurokratyzacji, presji wyników, niestabilności polityki oświatowej, nierówności ekonomicznych oraz narracji medialnych. Zaprezentowano konsekwencje dla jakości nauczania, rekrutacji i retencji kadry oraz nierówności edukacyjnych. Artykuł przedstawia szereg rekomendacji dla Polski inspirowanych doświadczeniami systemów skandynawskich, wybranych krajów OECD, państw azjatyckich oraz Ameryki Północnej, akcentując potrzebę wzmacniania autonomii, stabilizacji warunków pracy, wsparcia psychologicznego i odbudowy społecznego prestiżu zawodu nauczyciela.

Słowa kluczowe: autorytet nauczyciela, prestiż zawodowy, TALIS 2024, autonomia, polityka edukacyjna

Abstract: This article examines the social and systemic determinants of the erosion of teachers' authority in Poland, framing it as a tension between mission-driven motivation and growing institutional pressure. Based on TALIS 2024 findings and national analyses, the paper highlights a pronounced deficit of social recognition of teaching, alongside substantial levels of work-related stress and reported negative impacts

on mental health. These trends coincide with demographic challenges such as an ageing workforce, limited inflow of young teachers, and increasing intentions to leave the profession. The theoretical section discusses teachers' authority, occupational prestige, professionalism and autonomy, integrating sociological, psychological, and policy perspectives. The empirical section synthesizes key TALIS indicators on stress, well-being, recognition, and professional development, and interprets them through mechanisms including bureaucratization, performance pressure, policy instability, economic inequalities and media narratives. The paper outlines implications for instructional quality, recruitment and retention, and educational inequalities. Finally, policy recommendations for Poland are proposed, informed by Scandinavian systems, selected OECD countries, Asian contexts, and North American experiences, emphasizing autonomy, stable working conditions, psychological support, and rebuilding the social prestige of teaching.

Keywords: teachers' authority, occupational prestige, TALIS 2024, autonomy, education policy

Dyskryminacja algorytmiczna i gender bias w sztucznej inteligencji – uwarunkowania teoretyczne, społeczne i prawne

Algorithmic Discrimination and Gender Bias in Artificial Intelligence – Theoretical, Social, and Legal Determinants

Julia Dymek

Uniwersytet Łódzki
<https://orcid.org/0009-0005-6516-9549>

Streszczenie: W artykule analizowany jest problem zakazu dyskryminacji w kontekście zjawiska „gender bias” w algorytmach sztucznej inteligencji (AI). Wraz z rosnącą rolą systemów AI w życiu społecznym i zawodowym pojawiają się nowe wyzwania prawne związane z zasadą równego traktowania oraz ochroną praw podstawowych. Algorytmy, choć pozbawione świadomości i intencji, bazują na danych historycznych, które często odzwierciedlają utrwalone stereotypy płciowe oraz strukturalne nierówności. Problemem jest nie tylko stronniczość danych treningowych, lecz także brak różnorodności w zespołach projektujących AI, co prowadzi do marginalizacji wybranych grup społecznych już na etapie tworzenia systemów. Omówione zostaną aktualne regulacje prawne, w tym AI Act oraz wprowadzone rozwiązania techniczne. Celem jest podkreślenie potrzeby stałego monitorowania i korekty uprzedzeń w systemach AI, aby zapewnić ich sprawiedliwe i równe zastosowanie.

Słowa kluczowe: uprzedzenia płciowe, sztuczna inteligencja, dyskryminacja algorytmiczna, zasada równego traktowania, etyka AI, regulacje prawne AI

Abstract: This article addresses the issue of the prohibition of discrimination in relation to the phenomenon of “gender bias” in artificial intelligence (AI) algorithms. As AI systems play an increasingly significant role in social and professional life, new legal challenges emerge concerning the principle of equal treatment and the protection of fundamental rights. Although algorithms themselves lack consciousness and intent, their operation relies on historical data that often reflect deeply ingrained gender stereotypes and structural inequalities. The problem lies not only in biased training data but also in the lack of diversity within AI development teams, leading to the marginalization of certain social groups at the design stage. This study discusses current legal frameworks, including the AI Act, as well as the introduced technical solutions.

The article aims to emphasize the necessity of continuous monitoring and correction of biases in AI systems to ensure their fair and equal application.

Keywords: gender bias, artificial intelligence, algorithmic discrimination, equal treatment, AI ethics, AI regulation

Wpływ środków masowego przekazu na bezpieczeństwo decyzji inwestycyjnych

The Influence of Mass Media on the Security of Investment Decisions

Tomasz Dybała

Uniwersytet Jagielloński
<https://orcid.org/0009-0001-3491-6573>

Streszczenie: Podczas gdy tradycyjne finanse są badane od wielu lat, finanse behawioralne – dziedzina analizująca wpływ czynników psychologicznych na zachowania inwestorów i wyniki rynkowe – wciąż pozostają stosunkowo niezbadana, a sam temat pozostaje otwarty na dalsze, szeroko zakrojone ekspertyzy. Mass media, w tym media społecznościowe, które odnotowały szybki wzrost popularności i są obecnie fundamentalną częścią codziennego życia, są jednocześnie uznawane za klucz do przewidywania przyszłych wyników finansowych spółek. Mimo to wciąż brakuje badań analizujących, w jaki sposób treści publikowane w mediach społecznościowych oddziałują na inne, rzeczywiste i często dynamiczne wydarzenia zależne od czasu. Niniejsze badanie odnosi się do tego zagadnienia, jednocześnie wpisując się w nurt finansów behawioralnych. Publikacja ocenia wpływ mediów na proces podejmowania decyzji inwestycyjnych. Analiza wykorzystuje metodę ilościową, dane są zbierane z kwestionariuszy zaprojektowanych za pomocą Formularzy Google a następnie analizowane za pomocą oprogramowania Microsoft Excel. Otrzymane wyniki pozwoliły ustalić związek między mediami społecznościowymi a decyzją inwestycyjną, trzy zmienne niezależne względem siebie dodatkowo korelują ze zmienną zależną (decyzja inwestycyjna). Innymi słowy, wyniki tego badania dowiodły, że media społecznościowe mają wpływ na decyzje inwestycyjne. Niniejsza praca ma na celu wzbogacenie literatury przedmiotu, dostarczając podstaw do przyszłych badań finansowych analizujących wpływ sieci społecznościowych na zachowania inwestorów oraz dynamikę rynków kapitałowych.

Słowa kluczowe: media, inwestowanie, giełda

Abstract: While traditional finance has been studied for many years, behavioral finance – the field that analyzes the impact of psychological factors on investor behavior and market performance – remains relatively unexplored, and the subject itself remains open to further, wide-ranging expertise. Mass media, including social media, which has seen rapid growth in popularity and is now a fundamental part

of everyday life, is also considered key to predicting companies' future financial performance. However, there is still a lack of research analyzing how content published on social media affects other real-world and often dynamic time-dependent events. This study addresses this issue, while also fitting into the field of behavioral finance. The publication assesses the impact of the media on the investment decision-making process. The analysis uses a quantitative method, with data collected from questionnaires designed using Google Forms and then analyzed using Microsoft Excel software. The results obtained allowed us to establish a relationship between social media and investment decisions, with three independent variables positively correlating with the dependent variable (investment decision). In other words, the results of this study proved that social media influence investment decisions. This research aims to enrich the literature on the subject by providing a basis for future financial studies analyzing the impact of social networks on investor behavior and capital market dynamics.

Keywords: media, investing, stock market

Milczenie jako przestrzeń bezpieczeństwa kulturowego w poezji Krzysztofa Kuczkowskiego (Głosolalia)

Silence as a Space of Cultural Security in the Poetry of Krzysztof Kuczkowski (Głosolalia)

Paulina Serwiak

Uniwersytet im. Jana Długosza w Częstochowie
<https://orcid.org/0009-0001-9859-6150>

Streszczenie: Artykuł podejmuje analizę kategorii milczenia w tomie *Głosolalia* Krzysztofa Kuczkowskiego, traktując ciszę jako pełnoprawny i aktywny element poetyckiej strategii sensotwórczej. Punktem wyjścia jest założenie, że we współczesnej poezji milczenie nie funkcjonuje jako brak lub niedoskonałość komunikacji, lecz jako świadoma forma organizacji znaczenia, ujawniająca granice języka i intensyfikująca doświadczenie lektury. Analiza tomu Kuczkowskiego ukazuje, w jaki sposób napięcie między mową a ciszą kształtuje zarówno strukturę tekstów poetyckich, jak i postawę podmiotu lirycznego, który rezygnuje z dominującej pozycji interpretacyjnej na rzecz uważnego nasłuchiwania świata.

Artykuł łączy elementy analizy immanentnej z perspektywą hermeneutyczną, koncentrując się na takich zabiegach, jak redukcja wypowiedzi, elipsa, pauza, zawieszenie znaczenia oraz minimalistyczna kompozycja wierszy. Szczególna uwaga poświęcona zostaje relacji milczenia z doświadczeniem sacrum, a także funkcji ciszy jako warunku kontemplacji i duchowej czułości. *Głosolalia* interpretowane są jako projekt poetycki sytuujący się w opozycji do nadmiaru współczesnego dyskursu, proponujący poetykę „mówienia przez ciszę”, w której sens konstituuje się nie poprzez ekspansję języka, lecz poprzez jego świadomą redukcję.

Słowa kluczowe: milczenie, cisza, poezja współczesna, Krzysztof Kuczkowski, hermeneutyka

Abstract: This article examines silence as a central category in Krzysztof Kuczkowski's *Głosolalia*, treating it as a fully legitimate and active element of poetic meaning-making. The analysis is grounded in the assumption that in contemporary poetry silence does not function as a lack or failure of communication, but rather as a deliberate strategy for organizing meaning, one that reveals the limits of language and intensifies the act of reading. The study demonstrates how the tension between speech and silence structures both the poetic texts and the position of the lyrical subject, who relinquishes an authoritative interpretive stance in favor of attentive listening to the world.

Methodologically, the article combines close reading with a hermeneutic approach, focusing on such devices as reduction of expression, ellipsis, pauses, suspended meaning, and minimalist poetic composition.

ACTA

SECURITAS

TOM I

Particular attention is paid to the relationship between silence and the experience of the sacred, as well as to silence as a condition of contemplation and spiritual attentiveness. *Głosolalia* is interpreted as a poetic project that resists the excess of contemporary discourse and proposes a poetics of “speaking through silence”, in which meaning emerges not through linguistic expansion but through conscious reduction.

Keywords: silence, contemporary poetry, Krzysztof Kuczkowski, hermeneutics

Adaptacja polskich tańców narodowych w Japonii jako przykład dialogu międzykulturowego

Adaptation of Polish National Dances in Japan as an Example of Intercultural Dialogue

Agnieszka Wargowska-Dudek

Fundacja Sztuki Przygody i Przyjemności ARTS
<https://orcid.org/0000-0001-8935-0637>

Streszczenie: Region Azji i Pacyfiku, w którym zachodzą przemiany społeczne i kulturowe, stanowi dziś przestrzeń intensywnych procesów międzykulturowych redefiniujących jego pozycję w globalnym dialogu XXI wieku. Jednym z interesujących przykładów tych procesów jest adaptacja polskich tańców narodowych – mazura, poloneza, kujawiaka, oberka i krakowiaka – przez japońskich tancerzy. Artykuł analizuje zjawisko przenikania tradycji tanecznych zakorzenionych w polskim folklorze do japońskiego repertuaru scenicznego oraz rolę, jaką odegrali w tym procesie polscy choreografowie, zwłaszcza Henryk Duda. Zjawisko to ukazane jest w szerszym kontekście interkulturalizmu i globalnych przemian kulturowych. Autor dowodzi, że taniec jako uniwersalny język komunikacji, stanowi skuteczne narzędzie budowania mostów międzykulturowych i wzajemnego zrozumienia.

Słowa kluczowe: interkulturalizm, Azja i Pacyfik, taniec polski, kultura japońska, adaptacja kulturowa

Abstract: The Asia-Pacific region, characterized by dynamic social and cultural transformations, represents an area of intensive intercultural processes redefining its place in the global dialogue of the 21st century. One fascinating example of these interactions is the adaptation of Polish national dances – the mazur, polonaise, kujawiak, oberek, and krakowiak – by Japanese dancers. This article analyzes the mechanisms of cultural and artistic adaptation that occur when traditions rooted in Polish folklore become part of Japanese stage practice emphasizing the contribution of Polish choreographers, particularly Henryk Duda. The phenomenon is discussed within the framework of interculturalism and contemporary globalization processes. Dance is interpreted as a universal language enabling the construction of intercultural bridges and mutual understanding.

Keywords: interculturalism, Asia-Pacific region, Polish dance, Japanese culture, cultural adaptation

Bezpieczeństwa czy bezpieczeństwo?

Security Sectors or Security?

Ryszard Radwański

Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Krośnie
<https://orcid.org/0000-0002-2100-6845>

Streszczenie: Tradycyjne typologie bezpieczeństwa – podmiotowe, przedmiotowe czy przestrzenne – tracą ostrość wobec nowych typów zagrożeń. Wydarzenia ostatnich lat jak pandemia COVID-19, konflikt zbrojny w Ukrainie czy zmiany klimatyczne wymuszają integrację poszczególnych gałęzi bezpieczeństwa. Celem artykułu jest zbadanie, jak wielowymiarowość współczesnych zagrożeń prowadzi do zanikania tradycyjnych podziałów bezpieczeństwa na gałęzie.

Niniejszy artykuł podejmuje problem zanikania tradycyjnego, sektorowego podziału bezpieczeństwa na odrębne gałęzie (militarne, polityczne, gospodarcze, społeczne, informacyjne itp.) w warunkach narastającej wielowymiarowości zagrożeń. Punktem wyjścia jest historyczna ewolucja rozumienia bezpieczeństwa – od wąsko pojmowanego bezpieczeństwa militarnego, skoncentrowanego na obronie terytorium przed agresją zbrojną, po współczesne ujęcia holistyczne, obejmujące wiele wzajemnie powiązanych sektorów i poziomów analizy.

W dalszej części artykułu przedstawiono istotę i charakter współczesnych zagrożeń hybrydowych, rozumianych jako skoordynowane, wielotorowe oddziaływania prowadzone poniżej progu otwartej wojny, wykorzystujące jednocześnie środki militarne, polityczne, ekonomiczne, informacyjne i cybernetyczne. Wskazano, że tego typu zagrożenia, operujące na przecięciu różnych sfer, podważają użyteczność sztywnego podziału na bezpieczeństwo militarne i niemilitarne oraz wymuszają wyodrębnienie „trzeciej kategorii” zagrożeń oraz nowego stanu bezpieczeństwa, sytuującego się pomiędzy klasyczną wojną a formalnym pokojem. Artykuł kończy się konkluzją, że skuteczna odpowiedź na hybrydowe środowisko bezpieczeństwa wymaga przeformułowania definicji bezpieczeństwa, odejścia od myślenia silosowego oraz budowy zintegrowanych, wielosektorowych strategii bezpieczeństwa narodowego.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo, zagrożenie, wielowymiarowość, hybrydowość

Abstract: Traditional typologies of security—subjective, objective, or spatial—are losing their clarity in the face of new types of threats. Events of recent years such as the COVID-19 pandemic, the armed conflict in Ukraine, and climate change have forced the integration of individual branches of security. The purpose of this article is to examine how the multidimensional nature of contemporary threats leads to the blurring of traditional divisions of security into separate sectors.

This article addresses the problem of the gradual disappearance of the traditional, sectoral division of security into distinct branches (military, political, economic, social, informational, etc.) under conditions of increasing multidimensionality of threats. The starting point is the historical evolution of the understanding of security—from the narrow concept of military security focused on territorial defense against armed aggression, to the modern holistic approach encompassing many interrelated sectors and levels of analysis.

The following part of the article discusses the nature and characteristics of contemporary hybrid threats, understood as coordinated, multi-track actions conducted below the threshold of open warfare, simultaneously employing military, political, economic, informational, and cyber means. It is emphasized that such threats, operating at the intersection of various domains, undermine the usefulness of a rigid division between military and non-military security and necessitate the identification of a “third category” of threats and a new state of security situated between classical war and formal peace.

The article concludes that an effective response to the hybrid security environment requires a reformulation of the definition of security, a departure from silo thinking, and the development of integrated, multi-sectoral national security strategies.

Keywords: security, threat, multidimensionality, hybridity

Teoretyczne aspekty działań hybrydowych

Theoretical Aspects of Hybrid Activities

Kamil Fornalik

15 Lubuska Brygada Obrony Terytorialnej
<https://orcid.org/0009-0003-5500-915X>

Streszczenie: Celem artykułu jest przedstawienie teoretycznych aspektów działań hybrydowych, które wpływają na bezpieczeństwo Rzeczypospolitej Polskiej, a także każdego państwa na świecie. Przedstawiono genezę oraz definicję pojęcia *wojna hybrydowa*, a także cechy oraz istotę wojny hybrydowej.

Słowa kluczowe: wojna hybrydowa, działania hybrydowe

Abstract: The aim of this article is to present the theoretical framework for hybrid operations that impact the security of the Republic of Poland and every country in the world. It presents the origins and definition of the term *hybrid warfare*, as well as its characteristics and essence.

Keywords: hybrid warfare, hybrid actions

Przysposobienie wojskowe kobiet w II Rzeczypospolitej. Kontekst społeczny, prawny i militarny

Military Training for Women in the Second Polish Republic. Social, Legal and Military Context

Anna Turza

Akademia Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte
<https://orcid.org/0000-0002-1088-5493>

Streszczenie: Artykuł podejmuje problematykę przysposobienia wojskowego kobiet w II Rzeczypospolitej, ukazując ją w perspektywie społecznej i militarnej. Jego celem jest analiza procesów, które doprowadziły do częściowego równouprawnienia kobiet w obronności państwa polskiego, a także wskazanie problemów, z jakimi borykały się one w okresie międzywojennym. Stanowi również próbę odpowiedzi na pytanie, jakie rozwiązania natury ustawodawczej i społecznej przyniósł ten okres. Podstawą badań stały się źródła archiwalne (CAW WBH, AAN¹) oraz literatura naukowa z zakresu historii wojskowości, nauk o bezpieczeństwie i kultury fizycznej. Wnioski wskazują, że mimo postępu w zakresie równouprawnienia, wiele problemów strukturalnych i prawnych pozostaje nierozwiązanych. Artykuł stanowi próbę odpowiedzi na pytanie, czy współczesne bariery w karierze wojskowej kobiet nie są analogiczne do tych, które istniały w II Rzeczypospolitej. W artykule zastosowano metody badawcze charakterystyczne dla nauk humanistycznych i społecznych: analizę i krytykę źródeł, syntezę, dedukcję i indukcję oraz metodę porównawczą. Interdyscyplinarne podejście pozwoliło na ukazanie problematyki w perspektywie zarówno historycznej, jak i społecznej. Artykuł ukaże się w dwóch częściach.

Słowa kluczowe: II Rzeczpospolita, Przysposobienie Wojskowe Kobiet (PWK), żołnierze-kobiety

Abstract: The article addresses the issue of military training for women in the Second Polish Republic, presenting it from a social and military perspective. The aim of the article is to analyse the processes that led to the partial equality of women in the defence of the Polish state, as well as to highlight the problems they faced in the interwar period. It also attempts to answer the question of what legislative and social solutions it brought about. The research is based on archival sources (CAW WBH, AAN²) and scientific literature in

¹ Centralne Archiwum Wojskowe Wojskowego Biura Historycznego w Warszawie, Archiwum Akt Nowych w Warszawie.

² Central Military Archives of the Military Historical Office in Warsaw, New Records Archives in Warsaw.

the field of military history, security sciences and physical culture. The conclusions indicate that despite progress in equality, many structural and legal problems remain unresolved. The article attempts to answer the question of whether contemporary barriers to women's military careers are analogous to those that existed in the Interwar period. The article employs research methods characteristic for the humanities and social sciences: analysis and criticism of sources, synthesis, deduction and induction, and the comparative method. An interdisciplinary approach has allowed the issue to be presented from a historical and social perspective. The article will be published in two parts.

Keywords: Second Polish Republic, women military training, female-soldier

Zarządzanie różnorodnością w sektorze bezpieczeństwa na przykładzie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej

Diversity Management in the Security Sector: The Case of the Polish Armed Forces

Angelika Moroz

Akademia Wojsk Lądowych im. gen. Tadeusza Kościuszki
<https://orcid.org/0009-0007-2888-0002>

Streszczenie: Artykuł ma charakter przeglądowy i poświęcono go problematyce zarządzania różnorodnością w sektorze bezpieczeństwa na przykładzie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Celem było przeanalizowanie podstaw prawnych i instytucjonalnych oraz zidentyfikowanie praktycznych rozwiązań wdrażanych w polskiej armii w obszarze równego traktowania i inkluzywności. Postawiono pytanie badawcze: w jaki sposób polityka różnorodności wpływa na funkcjonowanie Sił Zbrojnych RP i jakie korzyści może przynieść w przyszłości? W pracy zastosowano przegląd literatury oraz analizę treści obowiązujących regulacji krajowych i sojuszniczych. Wnioski z przeprowadzonej analizy wskazują, że różnorodność w Polskich Siłach Zbrojnych przestaje być jedynie postulatem ideowym, a staje się realnym zasobem organizacyjnym. Świadome zarządzanie różnorodnością realnie usprawnia działania armii, wzmacnia jej zdolności adaptacyjne oraz umacnia wiarygodność Polski na arenie międzynarodowej w ramach struktur NATO i Unii Europejskiej.

Słowa kluczowe: Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzanie różnorodnością, standardy NATO, równe traktowanie, gender

Abstract: The article is of a review character and addresses the issue of diversity management in the security sector, using the Armed Forces of the Republic of Poland as a case study. The aim was to analyze the legal and institutional foundations and to identify practical solutions implemented in the Polish army in the field of equal treatment and inclusiveness. The research problem formulated was: how does diversity policy influence the functioning of the Polish Armed Forces and what benefits may it bring to their further development in the future? The study applied a literature review and an analysis of the current national and allied regulations content.

The findings of the analysis indicate that diversity in the Polish Armed Forces is no longer merely an ideological postulate, but it is becoming a tangible organizational resource. Its conscious management increases the army's efficiency, strengthens its adaptive capacity, and enhances Poland's credibility within NATO and the European Union structures.

Keywords: Polish Armed Forces (PAF), diversity management, NATO standards, equal treatment, gender

Numeryczne wyznaczanie współczynników aerodynamicznych C_d , C_l i C_m w funkcji liczby Macha i kąta natarcia na przykładzie monolitycznego pocisku $5,56 \times 45$ mm NATO

Numerical Determination of Aerodynamic Coefficients C_d , C_l and C_m as a Function of Mach Number and Angle of Attack on the Example of a Monolithic $5,56 \times 45$ mm NATO Projectile

Kornel Piłat

Politechnika Gdańska
<https://orcid.org/0009-0007-4412-7889>

Streszczenie: W artykule przedstawiono schemat numerycznej symulacji z uwzględnieniem wpływu kąta natarcia na współczynniki aerodynamiczne C_d , C_l oraz C_m , wykorzystywane w modelach siłowych balistyki zewnętrznej. Modelowanie lotu pocisku zostało wykonane przy użyciu narzędzi komputerowych do obliczeń zagadnień mechaniki płynów CFD. W artykule zawarte są charakterystyki danych współczynników uzyskane z obliczeń numerycznych potrzebne do wyznaczenia odpowiednich sił działających na pocisk, jak również zostały przedstawione wizualizacje lotu pocisku w otoczeniu powietrza poprzez obrazy pól ciśnienia i prędkości. Wykresy współczynników oporu powietrza, siły nośnej i momentu wywracającego można poddać aproksymacji w celu wyznaczenia ciągłej funkcji opisującej badane współczynniki w zależności od prędkości i kąta natarcia pocisku. Wszystkie analizy zamieszczone w tym artykule zostały przeprowadzone na przykładowym projekcie pocisku monolitycznego kalibru $5,56 \times 45$ mm NATO.

Słowa kluczowe: balistyka, CFD, kąt natarcia, pocisk, symulacja

Abstract: The article presents a numerical simulation scheme taking into account the effect of the angle of attack on the aerodynamic coefficients C_d , C_l and C_m , used in force models of external ballistics. The modeling of the projectile's flight was carried out using CFD computational fluid mechanics tools. The article includes characteristic data profiles of coefficients obtained from numerical calculations, necessary for determining the respective forces acting on the projectile. Additionally, visualizations of the projectile's flight in the surrounding air are presented through images of pressure and velocity fields. Graphs of air resistance coefficients, lift force, and overturning torque can be subjected to approximation to determine a continuous function describing the investigated coefficients in relation to the projectile's speed and angle of attack. All analyses presented in this article were conducted on an example design of a $5,56 \times 45$ mm NATO caliber monolithic projectile.

Keywords: ballistics, CFD, angle of attack, bullet, simulation

Zaawansowane systemy antenowe w sieciach 5G: technologie, wymagania, zastosowania i kierunki rozwoju

Advanced Antenna Systems in 5G Networks: Technologies, Requirements, Applications, and Future Directions

Oliwier Pytel

34 Brygada Kawalerii Pancernej w Żaganiu
<https://orcid.org/0009-0003-6633-8450>

Iwona Szkudlarek

Karkonoska Akademia Nauk Stosowanych w Jeleniej Górze
<https://orcid.org/0000-0001-7125-7004>

Streszczenie: Artykuł ma charakter przeglądowy i obejmuje tematykę zaawansowanych systemów antenowych pracujących w sieciach 5G. Celem artykułu jest przedstawienie roli anten w zaawansowanych systemach antenowych sieci 5G, uwzględniając technologie, wymagania techniczne w tym ograniczenia i wyzwania, anteny dla urządzeń mobilnych i Internetu Rzeczy, a także możliwe zastosowania oraz przyszłe kierunki rozwoju tych anten w związku nowymi koncepcjami antenowymi oraz z rozwojem technologii 6G, sztucznej inteligencji oraz Internetu zmysłów.

Słowa kluczowe: anteny 5G, Massive MIMO, formowanie wiązki (beamforming), mmWave, Internet Rzeczy (IoT), anteny mobilne, systemy wieloantenowe

Abstract: This article is a review covering the topic of advanced antenna systems operating in 5G networks. The aim of the article is to present the role of antennas in advanced antenna systems for 5G networks, taking into account technologies, technical requirements, including limitations and challenges, antennas for mobile devices and the Internet of Things, as well as possible applications and future directions for the development of these antennas in connection with new antenna concepts and the development of 6G technology, artificial intelligence, and the Internet of Senses.

Keywords: 5G antennas, Massive MIMO, beamforming, mmWave, Internet of Things (IoT), mobile antennas, multi-antenna systems

Polska jako hub logistyczny i przemysłowy NATO: znaczenie dla odporności sojuszu i wsparcia Ukrainy

Poland as NATO's Logistical and Industrial Hub: Implications for Alliance Resilience and Support to Ukraine

Mateusz Ptaszek

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
<https://orcid.org/0009-0000-3169-9377>

Streszczenie: Artykuł analizuje rolę Polski jako kluczowego hubu logistycznego i przemysłowego NATO w kontekście wojny na Ukrainie. Położenie geograficzne i rozwinięta infrastruktura transportowa sprawiają, że Polska stała się głównym kanałem dostaw sprzętu wojskowego i wsparcia sojuszniczego, a lotniska w Rzeszowie-Jasionce pełni funkcję strategicznego węzła operacyjnego. Równolegle rozwija się krajowy przemysł zbrojeniowy, który wzmacnia zdolności obronne NATO i zapewnia Ukrainie zaplecze remontowo-produkcyjne. Koncentracja tej infrastruktury wiąże się jednak z rosnącymi zagrożeniami hybrydowymi takimi jak cyberataki, sabotaż czy dezinformacja. Polska jako państwo frontowe wymaga wzmocnionej infrastruktury krytycznej i głębszej współpracy w ramach NATO. Przyjęta perspektywa realizmu neoklasycznego i teorii odporności pozwala wskazać, że Polska stała się jednym z filarów wschodniej flanki NATO, a jej znaczenie dla bezpieczeństwa sojuszu będzie rosło wraz z dalszym przebiegiem wojny na Ukrainie.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo Polski, NATO, wojna na Ukrainie, hub logistyczny, przemysł obronny, infrastruktura krytyczna

Abstract: This article examines Poland's role as key logistical and industrial hub for NATO in the context of the war in Ukraine. Owing to its geographical location and well-developed transport infrastructure Poland has become the primary corridor for the transfer of military equipment and allied support with Rzeszów-Jasionka airport serving as a strategic operational node. At the same time the Polish defense industry is expanding strengthening NATO's overall capabilities and providing Ukraine with vital maintenance and production facilities. However, the concentration of such infrastructure also increases exposure to hybrid threats including cyberattacks, sabotage and disinformation. As a frontline state Poland requires reinforced protection of critical infrastructure and closer cooperation within NATO to ensure continuity of support. Using the framework of neoclassical realism and resilience theory the article argues that Poland has emerged as one of NATO's pillars on the eastern flank with its importance set to grow as the war in Ukraine continues.

Keywords: Poland's security, NATO, the war in Ukraine, logistical hub, defense industry, critical infrastructure

Wątki antysemitckie w dyskursie wokół wojny rosyjsko-ukraińskiej na platformie X

Antisemitic Tropes in Discourse Surrounding the Russia–Ukraine War on X

Szymon Kawa

Szkoła Doktorska Uniwersytetu Śląskiego
<https://orcid.org/0000-0002-0793-934X>

Streszczenie: Artykuł bada wątki antysemitckie w polskojęzycznym dyskursie antyukraińskim na platformie X po inwazji Rosji na Ukrainę. Korpus 1000 tweetów z okresu 24.02.2022 – 24.02.2024 zebrano przez API X na podstawie słów kluczowych (m.in. *banderland*, *banderstan*, *banderyzm*, *banderyzacja*, *ukrainizacja*, *stop ukrainizacji*, *ukropol*). Materiał poddano krytycznej analizie dyskursu oraz zastosowano test 3D Sharansky'ego (demonizacja, podwójne standardy, delegitymizacja) i katalog cech dyskursu spiskowego. Zidentyfikowano dwie rodziny narracji: (1) geopolityczno-izraelską, przypisującą Żydom i państwu Izrael sprawczość wojny (motyw „sekretnej grupy wpływu”, w tym wariant „Niebiańskiej Jerozolimy”); (2) historyczno-„banderowską”, która „dokleja” rzekome żydowskie autorstwo do OUN/UPA, pomijając antysemitckie elementy nacjonalizmu ukraińskiego. W próbie $n = 1000$, odsetek wpisów zakodowanych jako antysemitckie wyniósł 3,4% (34/1000); kodowanie przeprowadzono dwustopniowo, a zgodność międzykoderowa osiągnęła $\kappa = 0,79$. Takie treści pochodziły głównie z kont anonimowych; rozpoznawalni liderzy opinii rzadko łączyli antysemityzm z krytyką Ukrainy. Wyniki wskazują, że antysemitckie tropy współwystępują z ramami spiskowymi i służą delegitymizacji wsparcia dla Ukrainy, choć nie dominują w nurcie. Badanie ujawnia trwałość antysemitckiej narracji o charakterze spiskowym, przetworzonej i osadzonej w kontekście wojny rosyjsko-ukraińskiej. Wnioski praktyczne obejmują konieczność monitorowania procesów normalizacji wrogości oraz precyzyjnego odróżniania krytyki politycznej od wzorców mowy nienawiści.

Słowa kluczowe: antysemityzm, dyskurs, media społecznościowe, wojna rosyjsko-ukraińska, teorie spiskowe

Abstract: The article investigates antisemitic strands within Polish-language anti-Ukrainian discourse on X following Russia's invasion of Ukraine. A corpus of 1,000 tweets (24 Feb 2022 – Feb 2024) was collected via the X API using targeted keywords (e.g., *banderland*, *banderstan*, *banderyzm*, *banderyzacja*, *ukrainizacja*, *stop ukrainizacji*, *ukropol*). The material was examined through Critical Discourse Analysis, combined with Sharansky's 3D test (demonization, double standards, delegitimization) and a catalogue of conspiracy-discourse features. Two narrative families were identified: (1) a geopolitical-Israeli frame

that attributes agency in the war to Jews and the State of Israel (the “secret group of influence,” including the “Heavenly Jerusalem” variant); and (2) a historical “Banderite” frame that attempts to ascribe supposed Jewish authorship to OUN/UPA, overlooking antisemitic elements of Ukrainian nationalism. In the $n = 1,000$ sample, 3.4% (34/1,000) of posts were coded as antisemitic; double coding with consensus yielded intercoder agreement of $\kappa = 0.79$. Such content originated mainly from anonymous accounts, while recognizable opinion leaders rarely fused antisemitism with criticism of Ukraine. The findings suggest that antisemitic cues co-occur with conspiratorial framing and function to delegitimize support for Ukraine, yet they do not dominate the overall stream. The study reveals the persistence of an antisemitic, conspiratorial narrative – reworked and embedded in the context of the Russo-Ukrainian war. The practical implications include the need to monitor the normalization of hostility and to draw precise distinctions between political critique and patterns of hate speech.

Keywords: antisemitism, discourse, social media, Russian–Ukrainian war, conspiracy theories

Teoretyczne aspekty zarządzania personelem w kontekście nauk o bezpieczeństwie

Theoretical Aspects of Personnel Management in the Context of Security Sciences

Łukasz Bojarski

Uniwersytet Wrocławski
<https://orcid.org/0009-0002-9621-4603>

Streszczenie: W artykule naukowym podjęto próbę teoretycznego osadzenia zarządzania personelem w ramach nauk o bezpieczeństwie, ze szczególnym uwzględnieniem kategorii bezpieczeństwa ekonomicznego oraz bezpieczeństwa psychologicznego. Wychodząc od klasycznych modeli kontroli i biurokracji, przez humanistyczne koncepcje HRM, autor ukazuje przesunięcie ku przywództwu odpowiedzialnemu i wartościowemu, które – poprzez budowanie zaufania, uważności i „struktur opiekuńczych” – współtworzy odporność organizacyjną. Analiza obejmuje definicyjne napięcia oraz interdyscyplinarne ujęcia polityki kadrowej jako procesu konstruowania bezpieczeństwa wewnętrznego i instytucjonalnego, z akcentem na doświadczenie kryzysów (pandemia, wojna) i wymiar lokalny współpracy przedsiębiorstw z samorządami. Szczególna uwaga poświęcona została rotacji kadr, elastyczności zatrudnienia (model flexicurity), kulturze organizacyjnej oraz psychospołecznym skutkom niestabilności strukturalnej, w tym roli liderów w nadawaniu sensu doświadczeniom granicznym. Zarządzanie personelem przedstawione jest jako narzędzie reagowania na ryzyko i jednocześnie przestrzeń negocjowania tożsamości, lojalności oraz wspólnotowości. Zastosowane podejście integruje dorobek socjologii pracy, psychologii organizacyjnej, ekonomii i teorii bezpieczeństwa systemowego, podkreślając, że współczesna polityka personalna stanowi istotny komponent infrastruktury bezpieczeństwa społecznego i lokalnej odporności.

Słowa kluczowe: zarządzanie personelem, nauki o bezpieczeństwie, HRM, flexicurity, rotacja kadr, zaufanie instytucjonalne

Abstract: This research article attempts to theoretically embed personnel management within security studies, with particular emphasis on the concepts of economic security and psychological security. Moving from classical models of control and bureaucracy to humanistic HRM concepts, the author demonstrates a shift towards responsible and value-based leadership, which – by building trust, mindfulness, and “caring structures” – contributes to organizational resilience. The analysis encompasses definitional tensions and interdisciplinary approaches to HR policy as a process of constructing internal and institutional security,

with an emphasis on the experience of crises (pandemic, war) and the local dimension of cooperation between enterprises and local governments. Particular attention is paid to personnel turnover, employment flexibility (flexicurity), organizational culture, and the psychosocial effects of structural instability, including the role of leaders in giving meaning to boundary experiences. Personnel management is presented as a tool for responding to risk and, at the same time, a space for negotiating identity, loyalty, and community. The approach used integrates the achievements of sociology of work, organizational psychology, economics and systemic security theory, emphasizing that contemporary personnel policy is an important component of the infrastructure of social security and local resilience.

Keywords: personnel management, security studies, HRM, flexicurity, staff turnover, institutional trust

Zamówienia publiczne jako narzędzie kształtowania bezpieczeństwa państwa i społeczeństwa

Public Procurement as a Tool for Shaping State and Societal Security

Barbara Puskarewicz

Wyższa Szkoła Prawa i Administracji w Rzeszowie

<https://orcid.org/0009-0006-4377-3726>

Streszczenie: Zamówienia publiczne stanowią jedno z najpotężniejszych narzędzi polityki publicznej. Referat podejmuje ich wpływ w kształtowaniu wielowymiarowego bezpieczeństwa, nie tylko militarnego, ale sensu largo - z perspektywy interdyscyplinarnej. Celem artykułu jest analiza roli zamówień publicznych jako instrumentu kształtowania bezpieczeństwa gospodarczego, społecznego i środowiskowego oraz ocena znaczenia klauzul i warunków realizacji zamówienia w osiąganiu tych celów. Postawiono pytanie badawcze: w jakim stopniu mechanizmy systemu zamówień publicznych mogą stanowić narzędzie wzmacniania szeroko rozumianego bezpieczeństwa zbiorowego? Przyjęto hipotezę, że odpowiednio projektowane klauzule i warunki realizacji zamówień publicznych mogą wzmacniać odporność społeczną, gospodarczą i środowiskową państwa bez istotnego zwiększania kosztów realizacji zamówień.

W dobie przebudowy geopolitycznej nowoczesnego świata, rosnących napięć na linii państwa Unii Europejskiej – reszta świata, wojen angażujących kolejne państwa, niestabilności gospodarczej i kryzysów klimatycznych, zamówienia publiczne stają się strategicznym narzędziem wzmacniania bezpieczeństwa publicznego. Już nie tylko efektywność wydatkowania środków, ale odporność łańcuchów dostaw, cyberbezpieczeństwo, niezależność surowcowa czy adaptacja do zmian klimatu wyznaczają cele polityki zakupowej państwa. Zaprezentowana zostanie koncepcja „bezpieczeństwa zbiorowego 4.0”: bezpieczeństwo jako rezultat synergii stabilności społecznej (klauzule społeczne wpływające na kondycję rynku pracy), odporności infrastruktury technicznej (bezpieczeństwo cyfrowe i bezpieczeństwo danych) oraz neutralności klimatycznej (wpływając na prawidłowe gospodarowanie odpadami czy redukcję emisji CO₂), jako rezultat zarządzania ryzykiem przez inteligentne polityki zakupowe z wyraźnie zaznaczonymi klauzulami „autonomiczności strategicznej”. Bezpieczeństwo zbiorowe 4.0 to zdolność państwa i społeczeństwa do ciągłego, data-driven zarządzania ryzykiem społecznym, technicznym i środowiskowym w celu utrzymania ciągłości funkcjonowania i zrównoważonego rozwoju. Analiza pozwala wykazać, że wprowadzenie klauzul i wymogów w tym zakresie, nie tylko nie zwiększa istotnie kosztów zamówień, ale pozytywnie wpływa na gospodarkę np. zwiększając wskaźniki zatrudnienia, niezawodności, wpływając na prawidłowe gospodarowanie odpadami czy redukcję emisji CO₂. Przedstawione zostaną ogólne rekomendacje dla

zamawiających dotyczące formułowania wymagań i kryteriów oceny ofert, które wzmacniają szeroko rozumiane bezpieczeństwo bez nadmiernego obciążania wykonawców i w ostatecznym rozrachunku zamawiających. Artykuł przedstawia jak zmieniające się regulacje prawne przekształcają rolę zamawiających w aktywnych uczestników kształtowania strategicznej odporności i bezpieczeństwa państwa.

Słowa kluczowe: zamówienia publiczne, polityka zakupowa państwa, bezpieczeństwo zbiorowe, klauzule społeczne, klauzule środowiskowe

Abstract: Public procurement constitutes one of the most powerful tools of public policy. This paper examines its impact on shaping multidimensional security, not only military but, in a broader sense, from an interdisciplinary perspective. The aim of this article is to analyse the role of public procurement as an instrument for shaping economic, social, and environmental security, as well as to assess the significance of contractual clauses and performance conditions in achieving these objectives. Accordingly, the research question is posed: to what extent can the mechanisms embedded in the public procurement system serve as a tool for strengthening broadly understood collective security? The research hypothesis assumes that appropriately designed clauses and contract performance conditions in public procurement may constitute an effective instrument for enhancing the social, economic, and environmental resilience of the state without significantly increasing the costs of procurement procedures.

In an era of geopolitical transformation of the modern world, growing tensions and wars, economic instability, and climate crises, public procurement is becoming a strategic tool for strengthening collective security. The goals of state purchasing policy are no longer solely driven by spending efficiency, but also by supply chain resilience, cybersecurity, resource independence, and adaptation to climate change. The concept of „collective security 4.0” will be presented: security as a result of the synergy of social stability (social clauses influencing the labour market), technical infrastructure resilience (digital and data security), and climate neutrality (influencing proper waste management and CO₂ emission reduction), as a result of risk management through intelligent purchasing policies with clearly defined „strategic autonomy” clauses. Collective security 4.0 is defined as the ability of the state and society to continuously, manage social, technical, and environmental risks through data-driven approaches to maintain operational continuity and sustainable development. The analysis demonstrates that introducing clauses and requirements in this area not only does not significantly increase procurement costs but also positively impacts the economy, for example, by increasing employment rates, reliability, contributing to proper waste management, and reducing CO₂ emissions. The article demonstrates how changing legal regulations are transforming the role of contracting authorities into active participants in shaping the strategic resilience and security of the state.

Keywords: public procurement, state procurement policy, collective security, social clauses, environmental clauses

Istota procedury legalizacji pobytu cudzoziemców w Polsce

The Essence of the Procedure for Legalizing the Stay of Foreigners in Poland

Kalina Lubas

Uczelnia Metropolitalna w Katowicach
<https://orcid.org/0000-0002-9589-9930>

Streszczenie: Uregulowanie pobytu cudzoziemca przebywającego w Polsce jest podstawowym elementem prawnej legalizacji jego statusu. Skuteczność przebiegu tej procedury – w ramach postępowań prowadzonych przez urzędy wojewódzkie – jest niezbędna w celu zapewnienia zgodnego z prawem (legalnego) statusu pobytu cudzoziemca. Zwiększony napływ cudzoziemców do Polski spowodował ich znaczną aktywność w kwestii aplikowania o tytuły pobytowe, które odzwierciedlają ich legalny pobyt na terytorium Polski. Na tym tle uwidacznia się kluczowy element istotny z perspektywy oddziaływania na bezpieczeństwo państwa, czyli procedura udzielania takich zezwoleń. W oparciu o wyniki raportu Najwyższej Izby Kontroli prowadzone w latach 2021-2023¹, jak również wstąpienia na linii Rzecznik Praw Obywatelskich a Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji² wskazane zostaną obszary problemowe w kwestii skuteczności procedur.

Celem artykułu jest przedstawienie charakterystyki prowadzonych procedur oraz wskazanie potencjalnych kwestii problemowych dla prowadzonych postępowań administracyjnych w sprawie udzielania zezwoleń na pobyt cudzoziemców w Polsce. Obszar ten niezaprzeczalnie łączy się z bezpieczeństwem Polski, co ma istotne znaczenie w perspektywie znacznego napływu i aktywności cudzoziemców na wskazanym terytorium.

Słowa kluczowe: cudzoziemcy, legalizacja pobytu, karty pobytu, zezwolenia pobytowe

Abstract: Regulating a foreigner's stay in Poland is a fundamental legal component of legalising their status. The effectiveness of this procedure, within the context of administrative procedures carried out by Voivodeship Offices, is necessary to guarantee the lawful (legal) status of the foreigner's residence.

¹ <https://www.nik.gov.pl/plik/id,28951,vp,31783.pdf> [dostęp: 01.11.2025].

² <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-cudzoziemcy-legalizacja-pobytu-przewleklosc-mswia-kolejne-odpowiedz> [dostęp: 01.11.2025].

The increased influx of foreigners to Poland caused a significant increase in their activity in residence applications which reflects their legal residence in Poland. Such circumstances emphasise the key component relevant to the impact on state security, i.e. the procedure for granting such permits. Based on the results of the report published by the Supreme Audit Office between 2021 and 2023 and the statements made by the Commissioner for Human Rights, the Ministry of Interior and Administration will point towards the areas which cause issues regarding the effectiveness of procedures.

This article aims to present the characteristics of the procedures carried out and identify potential issues in administrative proceedings concerning granting residence permits for foreigners in Poland. This area is undeniably connected with Poland's security, which is important considering the significant influx and activity of foreigners in the specified territory.

Keywords: foreigners, legalization of stay, residence cards, residence permits

Postępowanie aresztowe bez podstawy prawnej i przesłanki dowodowej w argumentacji prawnej organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości w kontekście prawa polskiego i orzecznictwa unijnego

Arrest Proceedings without a Legal Basis and without any Evidentiary Basis in Legal Argumentation of the Law Enforcement Authorities and the Justice System in the Context of Polish Law and EU Case Law

Ewa Paczkowska

Europejska Uczelnia Społeczno-Techniczna w Radomiu
<https://orcid.org/0009-0000-1678-1153>

Streszczenie: Artykuł podejmuje temat faktycznej podstawy prawnej oraz braku przesłanki dowodowej w postępowaniu aresztowym – temat niechętnie podejmowany w literaturze przedmiotu nauk prawnych, ponieważ związany jest z bardzo ważnym problemem nadużyć w stosowaniu izolacyjnego środka zapobiegawczego, jakim jest areszt, co z kolei implikuje temat niepodważalnego prawa do wolności i sprawiedliwego niezależnego sądu. Praktyka sądowa wykazuje zachwianą rzetelność w merytorycznej ocenie wniosku prokuratora o areszt a jedynie nastawienie na zgodność pod względem formalnym materiału dowodowego, co stoi u podstaw licznych niezasadnych i nielegalnych aresztów. Polski wymiar sprawiedliwości niechętnie implementuje prawo unijne, prawo międzynarodowe - w uzasadnieniach postanowień o zastosowaniu aresztu nie odwołuje się do orzecznictwa unijnego, dyrektyw i konwencji, stojących na straży poszanowania praw i wolności człowieka. Brak implementacji prawa europejskiego skutecznie podważa praworządność Polski na arenie prawa międzynarodowego, wśród państw demokratycznych. Niniejszy stan prawny wymaga kontroli i prac legislacyjnych ustawodawcy w zakresie faktycznych przesłanek uzasadniających konieczność i legalność stosowania izolacyjnego środka zapobiegawczego, jakim jest tymczasowy areszt. Ponadto ma to niebagatelne znaczenie w kwestii przejawianego przez obywateli zaufania do sądu.

Słowa kluczowe: postępowanie aresztowe, faktyczna podstawa prawna, brak przesłanki dowodowej, fikcja prawna, domniemanie niewinności, zmiany legislacyjne

Abstract: The article addresses the issue of the actual legal basis and the absence of an evidentiary prerequisite in pre-trial detention proceedings—a topic rarely discussed in the legal scholarship, despite its close connection to the serious problem of abuses in the application of the isolationary preventive measure of detention. This, in turn, implicates the fundamental and non-derogable right to liberty and to a fair and independent court. Judicial practice reveals a disturbance in the reliability of the substantive assessment of prosecutors' motions for pre-trial detention, focusing predominantly on the formal compliance of the evidentiary material rather than its merits. This practice constitutes the basis for numerous unjustified and unlawful detentions. The Polish justice system demonstrates reluctance in implementing European Union law and international law; judicial decisions imposing detention frequently fail to refer to EU case law, directives, and conventions that safeguard human rights and fundamental freedoms. This lack of implementation of European law into domestic law effectively undermines the rule of law at the international level among democratic states. The current legal situation requires oversight and legislative action aimed at defining the factual prerequisites justifying the necessity and legality of the isolationary preventive measure of pre-trial detention. Furthermore, this is of considerable importance in terms of citizens' trust in the courts.

Keywords: pre-trial detention proceedings, factual legal basis, absence of evidentiary prerequisite, legal fiction, presumption of innocence, legislative changes

Instytucja „niebieskiego pokoju”, czyli jak przesłuchiwać małoletniego świadka i pokrzywdzonego

The Institution of “the Blue Room,” or How to Hold a Hearing with a Child Witness and Victim

Katarzyna Karolina Wasiłowska

Uczelnia Łazarskiego

<https://orcid.org/0009-0001-7267-4122>

Streszczenie: udział dziecka w postępowaniu karnym w roli świadka czy pokrzywdzonego stanowi ogromne wyzwanie zarówno dla wymiaru sprawiedliwości, jak i dla psychiki samego małoletniego. Dzieci mogą być kluczowymi świadkami w sprawach dotyczących przestępstw przeciwko nim samym lub innym osobom, jednak ich udział wiąże się z ryzykiem wtórnej wiktymizacji, stresu oraz długotrwałych konsekwencji psychologicznych. W artykule omówione zostaną kluczowe mechanizmy ochrony małoletnich świadków, w tym przepisy prawne regulujące ich udział w postępowaniu karnym. Na szczególną uwagę zasługują art. 185a i 185b k.p.k., które przewidują specjalne zasady przesłuchiwania dzieci – w tym ograniczenie liczby przesłuchań, konieczność przeprowadzania ich w przyjaznym środowisku oraz obecność psychologa. Wiarygodność zeznań dziecka jest kluczowym elementem postępowania dowodowego, jednak jej ocena stanowi duże wyzwanie dla sądów i organów ścigania. Małoletni świadkowie i pokrzywdzeni różnią się pod względem zdolności poznawczych, pamięciowych i emocjonalnych, co może wpływać na sposób przedstawiania przez nich zdarzeń oraz podatność na sugestie. Istotne jest również zwrócenie uwagi na konieczność wyważenia interesów wymiaru sprawiedliwości i dobra dziecka, a także przedstawienie rekomendacji dotyczących minimalizowania negatywnych skutków związanych z udziałem dziecka w postępowaniu karnym.

Słowa kluczowe: przesłuchanie, małoletni świadek, małoletni pokrzywdzony, czynności procesowe

Abstract: The participation of a child in criminal proceedings as a witness or victim is a huge challenge not only for the justice system, but also for the child's mental health. Children can be key witnesses in cases involving crimes against themselves or others, but their participation carries the risk of secondary victimization, stress, and long-term psychological consequences. This article discusses key mechanisms for protecting child witnesses, including legal provisions governing their participation in criminal proceedings. Attention should be paid to Articles 185a and 185b of the Code of Criminal Procedure, which provide for special rules for questioning children, including limiting the number of interviews, the need to conduct them in a friendly environment, and the presence of a psychologist. The credibility

of a child's testimony is a key element of the evidentiary process, but its assessment poses a major challenge for courts and law enforcement agencies. Child witnesses and victims differ in their cognitive, memory, and emotional abilities, which may affect how they present events and their susceptibility to suggestion. It is also important to note the need to balance the interests of justice and the welfare of the child, as well as to make recommendations on minimizing the negative effects of a child's participation in criminal proceedings.

Keywords: hearing, child witness, child victim, procedural activities

Prawidłowe wykonywanie próbnych ewakuacji w szkołach i placówkach oświatowych jako element bezpieczeństwa wewnętrznego

Correct Execution of Evacuation Drills in Schools and Educational Institutions as an Element of Internal Security

Artur Woźny

Politechnika Rzeszowska im. Ignacego Łukasiewicza
<https://orcid.org/0000-0002-0294-0157>

Streszczenie: Artykuł omawia znaczenie prawidłowego przeprowadzania próbnych ewakuacji w szkołach i placówkach oświatowych jako kluczowego elementu systemu bezpieczeństwa wewnętrznego. Wskazuje, że właściwe planowanie, organizacja i dokumentowanie ćwiczeń ewakuacyjnych pozwalają nie tylko na doskonalenie procedur reagowania na zagrożenia, lecz także na kształtowanie postaw odpowiedzialności i świadomości bezpieczeństwa wśród uczniów oraz personelu. Zwrócono uwagę na obowiązki wynikające z przepisów prawa, rolę kadry kierowniczej i służb BHP, a także znaczenie współpracy z jednostkami ochrony przeciwpożarowej. Podkreślono, że regularne, realistyczne i dobrze oceniane próby ewakuacji są istotnym narzędziem profilaktyki i wzmacniania kultury bezpieczeństwa w środowisku edukacyjnym.

Słowa kluczowe: próbna ewakuacja, placówka oświatowa, bezpieczeństwo społeczne, zarządzanie kryzysowe, procedury ewakuacyjne, kultura bezpieczeństwa

Abstract: This article discusses the importance of properly conducting evacuation drills in schools and educational institutions as a key element of the internal security system. It demonstrates that proper planning, organization, and documentation of evacuation drills not only improve threat response procedures but also foster attitudes of responsibility and safety awareness among students and staff. It highlights the obligations arising from legal regulations, the role of management and occupational health and safety services, and the importance of cooperation with fire protection units. It emphasizes that regular, realistic, and well-assessed evacuation drills are a crucial tool for prevention and strengthening a safety culture in the educational environment.

Keywords: evacuation drill, educational institution, internal security, crisis management, evacuation procedures, safety culture

Perspektywy badawcze bezpieczeństwa zdrowotnego wobec percepcji społecznej

Research Perspectives on Health Protection in the Context of Social Perception

Wioletta Dalidowicz

Wojewódzki Szpital Specjalistyczny we Wrocławiu
<https://orcid.org/0009-0002-6132-2436>

Streszczenie: W artykule naukowym autorka podejmuje interdyscyplinarną analizę bezpieczeństwa zdrowotnego w Polsce, ujmując je nie tylko jako wymiar systemowy i instytucjonalny, lecz również jako kategorię aksjologiczną, społeczną i filozoficzną, silnie osadzoną w kontekście percepcji społecznej. W obliczu współczesnych zagrożeń takich jak pandemia COVID-19, zmiany klimatyczne, starzenie się społeczeństwa czy kryzysy systemów opieki, autorka stawia pytania o genezę, aktualne napięcia oraz przyszłe możliwości rozwoju tej kluczowej wartości publicznej.

Autorka w artykule naukowym rekonstruuje historyczne uwarunkowania bezpieczeństwa zdrowotnego: od epok przemysłowej obojętności wobec cierpienia, przez moment narodzin instytucji humanitarnych, aż po rozwój medycyny cywilnej po II wojnie światowej. Szczególna uwaga poświęcona została współczesnym wyzwaniom, takim jak niedobory kadrowe, nierówności regionalne, deficyty profilaktyki oraz systemowe ograniczenia efektywności.

Równocześnie wskazano współczesne przemiany ochrony zdrowia publicznego w świadomości społecznej – m.in. cyfryzację, decentralizację, edukację zdrowotną oraz zmianę społecznego myślenia o zdrowiu jako o wspólnej wartości społecznej. Zdrowie publiczne ukazane zostało jako dynamiczna i złożona kategoria społeczna, wymagająca długofalowej, inkluzywnej polityki publicznej, wspólnotowej odpowiedzialności oraz filozofii troski o relacje, sprawiedliwość i zaufanie w systemie opieki zdrowotnej.

Słowa kluczowe: ochrona zdrowia, percepcja społeczna, polityka zdrowotna, zdrowie publiczne, edukacja zdrowotna, zdrowie jako wspólna wartość społeczna

Abstract: In this scientific article, the author undertakes an interdisciplinary analysis of health security in Poland, approaching it not only as a systemic and institutional dimension, but also as an axiological, social, and philosophical category strongly embedded in the context of social perception. In the face of contemporary challenges such as the COVID-19 pandemic, climate change, population ageing, and crises within healthcare systems, the author raises questions concerning the origins, current tensions, and future possibilities for the development of this key public value.

The article reconstructs the historical determinants of health security: from periods of industrial indifference toward human suffering, through the emergence of humanitarian institutions, to the development

of civilian medicine after World War II. Particular attention is devoted to contemporary challenges, including workforce shortages, regional inequalities, deficits in preventive healthcare, and systemic limitations affecting efficiency.

At the same time, the article highlights contemporary transformations in the social perception of public health protection, including digitalisation, decentralisation, health education, and changing social understandings of health as a shared social value. Public health is presented as a dynamic and complex social category requiring long-term and inclusive public policy, collective responsibility, and a philosophy of care grounded in relationships, justice, and trust within the healthcare system.

Keywords: health protection, social perception, health policy, public health, health education, philosophy of health, health as a shared social value

Zgodność wybranych systemów informatycznych Wojskowej Akademii Technicznej z wymaganiami RODO – analiza na podstawie ogólnodostępnych źródeł

Compliance of Selected Information Systems of the Military University of Technology with GDPR Requirements – Analysis Based on Publicly Available Sources

Maciej Walaszczyk

Wojskowa Akademia Techniczna im. Jarosława Dąbrowskiego
<https://orcid.org/0009-0006-5260-9186>

Streszczenie: Artykuł podejmuje problematykę zgodności wybranych systemów informatycznych Wojskowej Akademii Technicznej im. Jarosława Dąbrowskiego w Warszawie (WAT) z wymaganiami rozporządzenia o ochronie danych osobowych (RODO)¹. Celem opracowania jest identyfikacja potencjalnych obszarów ryzyka oraz ocena stopnia implementacji wymogów ogólnego rozporządzenia, przeprowadzona wyłącznie na podstawie publicznie dostępnych informacji - oficjalnych stron internetowych uczelni, opublikowanych klauzul informacyjnych, dokumentów BIP oraz literatury przedmiotu. Artykuł zwraca uwagę na specyfikę instytucji o podwójnym charakterze: uczelni wyższej i jednostki wojskowej, co rodzi dodatkowe wyzwania w zakresie ochrony danych osobowych. Ze względu na ograniczenia metodologiczne wynikające z braku dostępu do dokumentów wewnętrznych WAT, sformułowane wnioski mają charakter jakościowy i poglądowy, a nie audytowy. Artykuł wskazuje obszary, które w świetle wymogów RODO wymagają szczególnej uwagi w tego typu instytucjach.

Słowa kluczowe: RODO, ochrona danych osobowych, systemy informatyczne, Wojskowa Akademia Techniczna, bezpieczeństwo danych, uczelnia wojskowa

Abstract: The article addresses the issue of compliance of selected information systems of the Military University of Technology (WAT) in Warsaw with the requirements of the General Data Protection Regula-

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), s. 1. (Dz.U. UE L 119 z 04.05.2016).

tion (GDPR). The aim of the study is to identify potential risk areas and assess the degree of implementation of the Regulation's requirements, conducted exclusively on the basis of publicly available information – the university's official websites, published information clauses, BIP documents and subject literature. The article highlights the specificity of a dual-character institution: a university and a military unit, which creates additional challenges in the area of personal data protection. Due to methodological limitations arising from the lack of access to WAT's internal documents, the conclusions formulated are qualitative and illustrative in nature, rather than audit-based. The article identifies areas that, in light of GDPR requirements, require particular attention in this type of institution.

Keywords: GDPR, personal data protection, information systems, Military University of Technology, data security, military university

Recenzja monografii wieloautorskiej pt. *Wymiar bezpieczeństwa w XXI wieku: integracja perspektyw w kontekście współczesnych zagrożeń* pod redakcją naukową Adriana Pachciarza i Daniela Nowakowskiego

Review of the multi-authored monograph entitled *The Security Dimension in the 21st Century: Integrating Perspectives in the Context of Contemporary Threats*, edited by Adrian Pachciarz and Daniel Nowakowski

Iwona Szkudlarek

Karkonoska Akademia Nauk Stosowanych w Jeleniej Górze
<https://orcid.org/0000-0001-7125-7004>

Streszczenie: Przedmiotem recenzji jest wieloautorska monografia naukowa pt. *Wymiar bezpieczeństwa w XXI wieku: integracja perspektyw w kontekście współczesnych zagrożeń* zrealizowana pod redakcją naukową dr. Adriana Pachciarza oraz ppor. mgr. Daniela Nowakowskiego. Przedmiotowa monografia składa się z Wprowadzenia, Wstępu, dwóch części, tj. część I: Nowe oblicza bezpieczeństwa publicznego w erze globalizacji oraz część II: Bezpieczeństwo penitencjarne w ujęciu holistycznym i liczy łącznie 210 stron. Każdy z artykułów rozpoczyna się wstępem i zakończony jest bibliografią. Pracę zwróćmy zakończenie wraz z notami biograficznymi redaktorów naukowych.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo, zagrożenia hybrydowe, resocjalizacja, prawa człowieka, penitencjarystyka

Abstract: The subject of this review is a multi-authored academic monograph entitled *The Dimension of Security in the 21st Century: Integrating Perspectives in the Context of Contemporary Threats*, edited by Adrian Pachciarz PhD and 2Lt. Daniel Nowakowski, MA. The monograph consists of an Introduction, a Preface, and two parts, namely Part I: New Facets of Public Security in the Age of Globalisation and Part II: Penitentiary Security from a Holistic Perspective and comprises a total of 210 pages. Each article begins with an introduction and concludes with a bibliography. The work concludes with a closing section and biographical notes on the Scientific Editors.

Keywords: security, hybrid threats, resocialization, human rights, penology